

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

Plats och tid

Konferensrum Överförmyndarenheten,
kl. 09:00 - 12:40

Beslutande

Se nästa sida

Övriga deltagande

Se nästa sida

Paragrafer

9 - 20

Utses att justera

Göran Falkenberg

Sekreterare

.....
Petra Hallqvist

Ordförande

.....
Gustaf Appelberg

Justerande

.....
Göran Falkenberg

Anslag/Bevis

Protokollet offentliggörs under tre (3) veckor genom att det anslås på kommunens anslagstavla. Under tiden kan besluten i protokollet överklagas.

Organ

Överförmyndarnämnden

Sammanträdesdatum

2021-02-17

Förvaringsplats för protokollet

Överförmyndarenheten

Datum för anslags uppsättande

Datum för anslags nedtagande

.....
Underskrift/Namnförtydligande

.....
Underskrift/Namnförtydligande

Omedelbar justering av (§ och rubrik)

Datum för anslags uppsättande

Datum för anslags nedtagande

.....
Underskrift/Namnförtydligande

.....
Underskrift/Namnförtydligande

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

Beslutande

Gustaf Appelberg (L) ordförande
Göran Karlsson (S) vice ordförande
Göran Falkenberg (M)

Övriga deltagande

Ersättare

Marie Gren (C)
Jenny Andersson (S)

Övriga

Petra Hallqvist, enhetschef, sekreterare
Jan-Erik Nilsson, jurist, § 1-12, 17
Monica Gullbrand, utredningssekreterare, § 10-11
Gerd Jörbo, utredningssekreterare, § 12-14
Nicklas Hugoo, utredningssekreterare, § 14
Virpi Gustafsson, ekonom, § 15
Karin Perschon, utredningssekreterare, § 16-17

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Innehållsförteckning

	Ärende	Sida
§ 9	Justering av dagordning	4
§ 10	Ansökan om entledigande av ställföreträdare enligt föräldrabalken 11 kap 21 §	5
§ 11	Ansökan om samtycke till uttag från spärrat konto enligt 13 kap 8 § föräldrabalken.....	6
§ 12	Ansökan om samtycke till att låta omyndig driva rörelse enligt 13 kap 13 § föräldrabalken.....	7
§ 13	Ärendebalanser och statistik januari - december 2020 samt januari 2021	8
§ 14	Rapporter	9
§ 15	Överförmyndarnämndens verksamhetsberättelse 2020	10
§ 16	Professionella ställföreträdare	12
§ 17	Översyn av arvode till ställföreträdare	14
§ 18	Medlemskap i Föreningen Sveriges Överförmyndare	16
§ 19	Förrättningar	17
§ 20	Övriga frågor	18

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

§ 9 Justering av dagordning

Dnr ÖFN 2020-123

Ärende

Ärende nr. 4 samt nr. 5 utgår från dagordningen. Det senare ärendet föredras vid kommande möte.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

**§ 10 Ansökan om entledigande av ställföreträdare
enligt föräldrabalken 11 kap 21 §**

Ärende

Sekretess

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

**§ 11 Ansökan om samtycke till uttag från spärrat konto
enligt 13 kap 8 § föräldrabalken**

Ärende

Sekretess

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

**§ 12 Ansökan om samtycke till att låta omyndig driva
rörelse enligt 13 kap 13 § föräldrabalken**

Ärende

Sekretess

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

§ 13 Ärendebalanser och statistik januari - december 2020 samt januari 2021

Dnr ÖFN 2020-23

Ärende

Överförmyndarenheten redovisar jämförande ärendebalanser och statistik för januari till december 2020 samt månadsstatistik för januari 2021.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse: Ärendebalanser och statistik januari - december 2020.docx

Bilaga 1: Jämförande statistik januari - december 2017-2020.pdf

Bilaga 2: Jämförande statistik januari 2021.pdf

Överförmyndarnämndens beslut

Överförmyndarnämnden noterar informationen.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

§ 14 Rapporter

Dnr ÖFN 2021-7

Ärende

Följande rapporter lämnades;

- Utredningssekreterarna Gerd Jörbo och Nicklas Hugoo redogjorde för innehållet vid den senaste länsombudsträffen för Föreningen Sveriges Överförmyndare
- Enhetschef Petra Hallqvist rapporterade om frågeställningar som inkommit från ställföreträdare i samband med vaccinationer för Covid 19.
- Utredningssekreterare Nicklas Hugoo rapporterade hur arbetet med nytt digitalt verksamhetssystem fortskrider.
- Jenny Andersson (S) redogjorde för sitt deltagande i Sveriges Kommuner och Regioners grundutbildning för förtroendevalda och tjänstemän inom överförmyndarverksamheter.

Överförmyndarnämndens beslut

Överförmyndarnämnden noterar informationen.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

§ 15 Överförmyndarnämndens verksamhetsberättelse 2020

Dnr ÖFN 2020-18

Ärende

Överförmyndarnämndens mål för 2020 utgår från de kommunövergripande målområdena *Medborgare* och *Verksamhet*. Målen har syftat till att sprida kunskap om rollen som god man och förvaltare, säkerställa kontinuerlig kompetensförsörjning samt tillgodose en rättssäker och effektiv handläggning genom internt kvalitetsarbete och digitalisering. Pandemin har haft en negativ inverkan på möjligheterna till informationsinsatser och färre personer än planerat har nåtts av information.

Uppföljning av mål inom området *Medarbetare* återfinns i Kommunledningsförvaltningens verksamhetsberättelse.

Det ekonomiska resultatet för två av nämndens verksamhetsområden avviker negativt från budget; *Gode män, ensamkommande barn* (- 17 tkr) och *Tillsynsverksamhet* (- 273 tkr). Underskotten täcks genom överskott inom övriga två verksamhetsområden, *Gode män och förvaltare, vuxna* (+ 891 tkr), samt *Nämnden* (+ 260 tkr). Främst är det förseningar gällande digitalisering som lett till överskottet, samt det faktum att fler huvudmän har haft ekonomisk möjlighet att stå för arvodet till sin god man eller förvaltare.

Sammantaget uppvisar nämndens verksamhet god måluppfyllelse för tre av fyra mål och det ekonomiska resultatet för året lämnar ett överskott som totalt uppgår till 861 tkr.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse: Överförmyndarnämndens verksamhetsberättelse 2020.docx

Bilaga 1 Överförmyndarnämndens verksamhetsberättelse 2020.docx

Bilaga 2 Uppföljning av Överförmyndarenhetens verksamhetsplan 2020.docx

Bilaga 3 Interkontrollrapport 2020.docx

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

Överförmyndarnämndens beslut

- 1. Överförmyndarnämndens verksamhetsberättelse för 2020 fastställs och överlämnas till kommunstyrelsen.**
- 2. Uppföljning av Överförmyndarenhetens verksamhetsplan 2020 noteras.**

Beslutet skickas till:
Ekonomistaben
Kommunens revisorer

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

§ 16 Professionella ställföreträdare

Dnr ÖFN 2021-42

Ärende

Varje kommun har en skyldighet att rekrytera gode män, förvaltare och särskilt förordnade förmyndare i de fall då det inte går att lösa på mindre ingripande sätt. Idag finns 537 gode män och förvaltare och 48 förordnade förmyndare i Linköpings kommun. Bland de drygt 1000 huvudmännen är det en tredjedel som har en god man eller förvaltare som är över sjuttio år. Komplexiteten i ärendena tilltar och svårigheterna att rekrytera ställföreträdare leder till en akut brist då ideella krafter inte räcker till att möta behovet. På regeringsnivå finns en medvetenhet om utmaningarna och en nationell utredare arbetar med förslag på förändringar. Den aktuella situationen i Linköpings kommun gör att vi måste agera i väntan på att utredningen kommer med skarpa förslag. Överförmyndarnämnden, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige föreslås därför besluta om en två års prövoperiod med professionella ställföreträdare genom ett verksamhetsuppdrag till Leanlink och avsätter medel för finansiering av detta.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse – Professionella ställföreträdare i Linköpings kommun,
2021-02-09

Bilaga – Förslag på verksamhetsuppdrag 2021-02-09

Bakgrund

Vem kan få en god man eller förvaltare?

Den som på grund av sjukdom har behov av hjälp att förvalta sin egendom, bevaka sin rätt eller sörja för sin person kan genom beslut i tingsrätten få en god man eller förvaltare. En god man agerar i samförstånd med huvudmannen medan en förvaltare övertar rätten att fatta beslut om t ex ekonomiska tillgångar.

Varje kommun ska enligt regler i föräldrabalken utse en överförmyndare eller överförmyndarnämnd med uppdrag att

- bistå tingsrätten i utredningar om behov av god man eller förvaltare
- rekrytera och utbilda personer för uppdrag som god man eller förvaltare
- utöva tillsyn över hur gode män och förvaltare utför uppdragen så att huvudmannens rätt tas tillvara

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

Vem antar utmaningen att bli god man eller förvaltare?

En avsevärd del/många av de personer som tar på sig ett uppdrag som god man eller förvaltare har en anknytning till huvudmannen så som vän, bekant eller anhörig. I andra fall är det sociala myndigheter eller vården som uppmärksammar behovet och det blir överförmyndarens uppgift att söka efter en lämplig ställföreträdare. Rekryteringsinsatser har under senare år breddats genom samverkan med kommunens Frivilligcentrum och når idag ut till fler Linköpingsbor genom sociala medier, annonser, riktade kampanjer och aktivt deltagande vid olika evenemang. Ändå är detta inte tillräckligt och väntetider för den ställföreträdare som vill bli utbytt fördröjs i de fall flera tillfrågade avböjer uppdrag. Särskilt under 2020 kan konstateras att byten fördröjs, 53 byten genomfördes mot 2019 års byten som uppgick till 87 stycken. Inom ett par år beräknas ett stort antal rekryteringar behöva göras då det i dagsläget är en tredjedel av alla huvudmän (ca 350 personer) som har en ställföreträdare som är över 70 år.

Uppdraget är av ideell karaktär och för detta utgår ett arvode utifrån svårighetsgrad. Drygt hälften av huvudmännen i Linköpings kommun kan själva stå för arvodet utifrån föräldrabalkens regler, medan knappt hälften betalas av kommunen.

Särskilt krävande uppdrag

Uppdraget som god man eller förvaltare har genom åren blivit allt mer utmanande. Som god man är du personligt ansvarig och ställs inför komplexa situationer som kan kräva omfattande och tidskrävande insatser. Huvudmän med pågående missbruk, svår social misär, hemlöshet eller som befinner sig i en kriminell miljö innebär stora påfrestningar för en god man eller förvaltare. Under senare år har en lagändring öppnat för möjligheten att ett godmanskap eller förvaltarskap kan avslutas om t ex hot föreligger mot ställföreträdaren.

Uppdrag med olika karaktär

Bedömning av uppdragets svårighetsgrad och komplexitet återspeglas i de olika arvodesnivåer som överförmyndarnämnden beslutat om:

Kategori 1	Förvalta egendom: Enkel ekonomi Ingen eller liten skuldproblematik Få eller inga åtgärder vidtas av huvudmannen som får ekonomiska konsekvenser Bevaka rätt: Huvudmannen är inte aktiv Huvudmannen tar inga eller få beslut om påverkar
------------	---

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

	<p>ställföreträderskapet Ställföreträdaren kan ha ett antal myndighets- kontakter Fungerande samarbete med huvudmannen och anhöriga/övriga</p>
Kategori 2	<p>Förvalta egendom: Relativt enkel ekonomi Kan finnas skuldproblematik Huvudmannen har förmåga att agera självständigt och vidtar åtgärder som får ekonomiska konsekvenser Bevaka rätt: Huvudmannen är delvis aktiv Huvudmannen kan ta beslut som påverkar ställ- företräderskapet Ställföreträdaren har ett antal myndighetskontakter Inga större samarbetssvårigheter med huvudmannen eller anhöriga/övriga</p>
Kategori 3	<p>Förvalta egendom: Ofta komplicerad och/eller ansträngd ekonomi Ofta svår skuldproblematik Huvudmannen har förmåga att agera självständigt och vidtar ofta åtgärder som får ekonomiska konsekvenser Bevaka rätt: Huvudmannen är aktiv Huvudmannen tar beslut som påverkar ställföreträderskapet Många kontakter med myndigheter och/eller huvudmannen och personer kring huvudmannen Återkommande samarbetssvårigheter med huvudmannen och/eller personer kring huvudmannen</p>
Kategori 4	<p>Huvudmannens agerande eller personer kring huvudmannen förorsakar ställföreträdaren en synnerligen stor arbetsbörda. Uppdraget är på något sätt extra svårt att hantera. Orsaken kan t ex vara att huvudmannen, eller personer kring huvudmannen, upplev som hotfull eller att dennes beteende i andra avseenden förorsakar ställföreträdaren en mycket stor arbetsbörda/påfrestning. Situationen ska bedömas pågå under längre tid.</p>

Uppdrag som bedöms tillhöra kategori 1 och 2 kan ofta hanteras av en traditionell ställföreträdare. Uppdrag i kategori 3 och 4 kräver extra av ställföreträdaren och är utmanande på olika sätt. Tingsrätten har nu öppnat för möjligheten att inte förordna om hotbild föreligger men i Linköpings kommun har överförmyndarnämnden endast vid enstaka tillfälle hävdad att ingen

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

ställföreträdare kan föreslås. Här befaras fler ärenden bli aktuella allt eftersom det blir svårare att rekrytera gode män.

Så sker rekrytering idag

Fr.o.m. hösten 2020 har rekryteringsarbetet på Överförmyndarenheten samlats hos en av utredningssekreterarna. Syftet är att ta ett samlat grepp och förkorta tiden från det att en person anmäler sitt intresse till det att personen matchas till ett uppdrag. Utåtriktade rekryteringskampanjer anordnas tillsammans med kommunens Frivilligcentrum.

Överförmyndarnämnden har vid beslut i början på 2020 öppnat för möjligheten att förordna en god man eller förvaltare förmedlad genom den privata aktören Optio AB.

Olika åtgärder för hållbara ställföreträdarskap

Överförmyndarnämnden försöker genom olika åtgärder skapa förutsättningar för gode män och förvaltare.

- Erfarna gode män och förvaltare utses årligen av överförmyndarnämnden till att fungera som mentorer för andra gode män och förvaltare
- Inbjudan i samarbete med Social- och omsorgsnämnden till utbildningar och föreläsningar
- Samarbete med Linköpings god man och förvaltarförening kring fortbildningsinsatser
- Översyn av arvodesnivåer för de mer komplicerade uppdragen

Vad innebär en professionalisering av ideella uppdrag?

Enligt föräldrabalken är uppdrag som ställföreträdare ett frivilligt lekmanuppdrag för vilket ett mindre arvode utgår. Det är alltså inte en anställning och behov av olycksfall- och ansvarsförsäkringar möts upp genom ett frivilligt medlemskap i en intresseförening.

Flera kommuner i landet står inför svåra utmaningar att rekrytera frivilliga ställföreträdare och det har blivit allt vanligare att anlita de få företag som specialiserat sig på att sälja ställföreträdartjänster. Den pågående, nationella ställföreträdarutredningen kommer förhoppningsvis att komma med tydligare vägledning gällande de rättsliga förutsättningarna för professionalisering inom området. Idag är det ett tjugotal kommuner som har inrättat förvaltarenheter för att lösa rekryteringsfrågan, bland dessa både mindre såväl som större kommuner.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

Anställnings- och arbetsrättsliga överväganden

Som kommunanställd följer rättigheter och skyldigheter samtidigt som ett förordnande som god man eller förvaltare från tingsrätten innebär andra rättigheter och skyldigheter. Skulle en handläggare missköta sitt uppdrag som ställföreträdare, av oaktsamhet eller med uppsåt, kan personen komma att entledigas från sitt uppdrag av överförmyndarnämnden. Ansvaret för den uppkomna situationen följer personen och inte anställningen. Eftersom handläggaren är personligt förordnad gäller också att uppdraget kvarstår även om anställningsförhållandena ändras till dess att en ny företrädare är förordnad. Om handläggaren skulle avlida är det dödsboet som tar över ställföreträdarskapet i avvaktan på att en ny god man eller förvaltare utses.

Risk- och konsekvensanalys

Risker som föreligger idag:

- Huvudmän med behov av stöd får vänta länge och kan i vissa fall bli utan stöd
- En ställföreträdare som vill byta blir kvar i uppdraget längre tid än önskvärt då det är svårt att hitta ersättare.
- Fackliga parter har lyft frågan om rekrytering ur ett arbetsmiljöperspektiv för utredningssekreterarna som pressas av tingsrättens uppmaningar att ta fram ställföreträdare medan frågan upprepas till potentiella ställföreträdare som tackar nej

Risker med föreslagen ändring:

- En kommun får bara ägna sig åt sådant som inte är lagligen reglerat på annat håll enligt Kommunallagen 2 kap 1 §
- Föräldrabalken anger att enskilda personer ska ta på sig ställföreträdarskap
- Ställföreträdare anställda av kommunen är bara anträffbara under kontorstid.
- Arbetsrättsliga oklarheter med personligt ansvar för den anställde.

Möjligheter med föreslagen ändring:

- En förvaltarenhet kan anställa personer med lämplig erfarenhet för uppdraget och har bättre förutsättningar att ge huvudmannen adekvat stöd.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

- Tid för rekrytering frigörs på Överförmyndarenheten för att istället arbeta med granskning.
- JO har uttalat sig positivt om förvaltarenheter (2009/10 s 421 ff)

Ekonomiska konsekvenser

Arvode till en ideell ställföreträdare utgår från de av nämnden fastställda riktlinjerna. Att istället anlita professionella ställföreträdare innebär en avsevärt högre kostnad och kan därför bara vara aktuellt i de fall där en ideell god man inte är möjlig eller lämplig. Kostnader för verksamhetsuppdrag till kommunal utförare beräknas till 1,3 mkr per år för 30-40 ärenden vilket ger mellan 32 000 - 43 000 kr per ärende. En ställföreträdare förmedlad av privat aktör i komplicerade ärenden anges till ca 32 000 kr i normalärenden och 60 000 kr i svåra ärenden.

Kommunala mål

Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum

I Linköping ges snabb, tillgänglig och korrekt service genom digitala lösningar. Företagens situation underlättas genom effektiva och förutsebara regler. Vård- och omsorgstjänster ges utifrån en helhetssyn på den enskilde. Alla Linköpingsbor kan åldras med värdighet där kommunen tillgodoser dem med störst behov. I Linköping finns många alternativ som individen själv väljer mellan. Det civila samhället är en naturlig samarbetspartner i att skapa fler kontaktytor och ge ett bättre stöd till individen med fokus på närhet och gemenskap. Kommunens välfärdstjänster kännetecknas av trygghet, värdighet och delaktighet oavsett utförare.

Jämställdhet

Befintliga gode män och förvaltare fördelar sig jämt mellan kvinnor och män. I varje uppdrag gör utredningssekreterarna en bedömning av lämplighet för uppdraget, grundat på huvudmannens behov.

Samråd

Förhandlingsenheten är informerad och återkoppling inväntas.

Uppföljning och utvärdering

En försöksverksamhet på två år utvärderas efter ett år och utgör sedan underlag för vidare beslut om en eventuell fortsättning.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Information lämnas vid Kommunledningsförvaltningens MBL under mars.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

Kommunledningskontorets förslag till beslut

1. Överförmyndarnämnden beslutar att ge Överförmyndarenheten uppdrag att anlita privat aktör för uppdrag som god man och förvaltare i de fall då ideell god man eller förvaltare inte är möjlig eller lämplig att anlita.
2. Överförmyndarnämnden beslutar att ge Överförmyndarenheten uppdrag att utforma ett verksamhetsuppdrag till Leanlink att sköta uppdrag som god man och förvaltare, under förutsättning att finansiering kan säkerställas.
3. Överförmyndarnämnden beslutar att följa upp användandet av professionella ställföreträdare ett år efter beslutsdatum.

Yrkanden

Gustaf Appelberg (L) yrkar på att beslutspunkt nr. 2 återremitteras till Överförmyndarenheten för ytterligare beredning samt yrkar bifall till punkterna 1 och 3 i Överförmyndarenhetens förslag.

Beslutsordning

Överförmyndarnämnden beslutar först i enlighet med Överförmyndarenhetens förslag. Proposition ställs därefter på bifall respektive avslag på Gustaf Appelbergs (L) yrkanden, varvid ordföranden finner att nämnden bifaller aktuella yrkanden.

Överförmyndarnämndens beslut

1. **Överförmyndarnämnden beslutar att ge Överförmyndarenheten uppdrag att anlita privat aktör för uppdrag som god man och förvaltare i de fall då ideell god man eller förvaltare inte är möjlig eller lämplig att anlita.**
2. **Överförmyndarnämnden beslutar att återremittera förslaget vad avser att ge Överförmyndarenheten uppdrag att utforma ett verksamhetsuppdrag till Leanlink att sköta uppdrag som god man och förvaltare under förutsättning att finansiering kan säkerställas, för ytterligare beredning.**
3. **Överförmyndarnämnden beslutar att följa upp användandet av professionella ställföreträdare ett år efter beslutsdatum.**

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

§ 17 Översyn av arvode till ställföreträdare

Dnr ÖFN 2020-58

Ärende

Linköpings kommun tillämpar riktlinjer för arvode som skiljer sig från många av Sveriges kommuner. Dels genom att betala ut arvode i förskott, utifrån en preliminär bedömning av uppdragets svårighetsgrad och dels genom att arvode betalas ut även i de fall det är huvudmannen som ska bekosta arvodet. Detta faktureras sedan huvudmannen i efterskott. Överförmyndarnämndens syfte med att införa arvodesutbetalning i förskott var att stimulera fler frivilliga att ta sig an uppdrag som god man eller förvaltare. Dessvärre har arvodessystemet inneburit en rad extra kostnader så som särskilda anpassningar av verksamhetssystemet, administrativ komplexitet med ökad risk för fel i handläggningen och svårigheter för ställföreträdarna att själva kontrollera att rätt ersättning betalats ut. Förslaget innebär att arvodessystemet anpassas till lagstiftningen gällande utbetalning efter utfört uppdrag. För att fortsatt stimulera frivilliga att ta sig an uppdrag föreslås förändringar om högre arvodesnivå för mer komplicerade ärenden samt ett startbidrag vid nytt ärende eller byte. Förslaget är att kommunen även fortsättningsvis betalar ut arvode till alla ställföreträdare då detta bedöms innebära en alltför stor förändring i dagsläget. Sammantaget syftar förändringarna till att även fortsättningsvis stimulera fler frivilliga att ta uppdrag och samtidigt säkerställa att huvudmännen betalar ett rimligt och korrekt arvode och att kommunens medel används på ett ansvarsfullt sätt.

Föreslagna förändringar innebär i korthet:

- Att betala ut arvode efter granskning av genomfört uppdrag.
- Att införa ett startbidrag i uppdrag enligt föräldrabalken 11:4, 11:7.
- Att öka nivån på arvodet med 2 % i uppdrag med högre komplexitet, nivå 2 och 3.
- Att ersätta kostnader i uppdraget mot reell kostnad istället för 2 % i schablonersättning.
- Att ersätta extraordinära insatser under året med schablonbelopp istället för redovisning av timmar.
- Att ersätta uppdrag enligt föräldrabalken 11:1-3 samt specifik rättshandling enligt 11:4 med schablon istället för redovisning av timmar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse: Översyn av riktlinjer för arvode till ställföreträdare
2021-02-11

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

Bakgrund

Den som utses som ställföreträdare (god man, förvaltare eller förordnad förmyndare) har rätt till ett skäligt arvode för sitt uppdrag och har rätt till ersättning för de utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande enligt 12 kap. 16 § föräldrabalken (FB).

Av förarbetena till lagstiftningen framgår att uppdrag som god man eller förvaltare präglas av ett betydande mått av ideell verksamhet (SOU 2004:112 s. 823). Det är ett frivilligt uppdrag och inte fråga om en anställning. Ställföreträdaren kan därför inte förvänta sig att få ett arvode som kan jämföras med lön och som omfattar allt vad denne har utfört för sin huvudman. Ställföreträdaren kan därför inte heller få ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Varje överförmyndare har frihet att bestämma hur ofta och för vilken tid arvode och ersättning för utgifter ska betalas. I förarbetena (prop. 1993/94:251 s. 220) sägs dock att om det inte finns några speciella omständigheter är det naturligt att arvoderingen sker årligen för de mer långvariga ställföreträdarskapen.

Riktlinjer för arvode i Linköpings kommun

Överförmyndarnämnden i Linköpings kommun har fastställt riktlinjer där ett preliminärt besked om arvode lämnas till ställföreträdarna innevarande år. Detta arvode betalas ut av kommunen i delbetalningar under året, oavsett om det huvudmannen eller kommunen som ska stå för kostnaden.

Året efter utfört uppdrag, i samband med granskning av årsräkning och redogörelse, fastställs arvodet och vem som ska stå för kostnaden beräknas utifrån huvudmannen ekonomi. I de fall huvudmannen ska stå för arvodeskostnaderna fakturerar kommunen huvudmannen för arvodet.

Hur ser arvodet ut i andra kommuner?

Varje kommun beslutar själv om nivå på arvodet utifrån föräldrabalken regler om skäligt arvode till de ställföreträdare som tar sig an ett uppdrag. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har arbetat fram nivåer som kommunerna kan använda sig av för att underlätta bedömningen av arvodesnivåerna i olika typer av uppdrag. Dessa skiljer sig genom att *bevaka rätt* ersätts per timme medan *förvalta egendom* och *sörja för person* ersätts med schablon mellan 10-30% av prisbasbeloppet.

Gemensamt för många av Sveriges kommuner är att SKR:s riktlinjer ligger till grund i bedömningen av arvodesnivåerna samt att ställföreträdaren själv tar ut sitt arvode från huvudmannens konto året efter utfört uppdrag. När

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

årsräkningen är granskad får ställföreträdaren ett uttagstillstånd på den summa överförmyndaren har bedömt som ett skäligt arvode. Det åligger på ställföreträdaren att se till att arbetsgivaravgifter, social avgifter betalas och att en förenklad arbetsgivardeklaration lämnas in.

I Norrköpings kommun får ställföreträdaren sitt arvode året efter utfört uppdrag. Under förutsättning att korrekt, och komplett, ifylld årsredovisning är inlämnad innan den 1 mars, betalas arvode ut senast i juni månad. Den som lämnar in för sent, utan att ha beviljats anstånd innan den 1 mars, får arvodet först när årsräkningen är granskad. Efter att korrekt årsräkning är granskad och om huvudmannen ska betala arvodeskostnaden eller del av den, skickas en faktura på samtliga arvodeskostnader till ställföreträdaren. Örebro kommun har ett liknade system, men utbetalning från kommunen sker i samtliga fall efter att granskning årsräkning och redogörelse skett. Huvudmannen faktureras sedan beloppet. I båda kommunerna ser kommunen till att arbetsgivaravgift och social avgifter betalas in.

Örebro kommun har ett arvodesystem där ställföreträdaren vid start av nytt uppdrag arvoderas 1 000 kr för extra insatser under första året, eller 2 000 kr för omfattande insatser under första året. Vid byte arvoderas 500 kr för extra insatser i samband med bytet. För kilometerersättning följer Örebro skatteverkets riktlinjer men har en gräns för utbetalning vid max 4 % av prisbasbeloppet. I Malmö kommun betalas ingen ersättning ut för resor inom Malmö stad utan dessa utlägg ska täckas av kostnadsersättningen på 2 % av prisbasbeloppet. Samtliga kommuner använder sig av en schablon på 2 % av prisbasbeloppet för att ersätta ställföreträdaren för utlägg som kan förekomma av administrativ art.

I Västerås Stad ansvarar varje ställföreträdare själv för att ta ut sitt arvode från huvudmannen efter beslut från överförmyndaren samt att betala in skatt och sociala avgifter till Skatteverket.

Utmaningar med nuvarande arvodesystem i Linköpings kommun

- Utbetalning av arvode under innevarande år innebär att delbetalningarna grundas på ett antagande om ärendets svårighetsgrad. Det finns möjlighet vid granskningstillfället att komplettera om uppdraget varit mer komplicerat men inga ställföreträdare behöver i praktiken återbetala utbetalt arvode om uppdraget varit enklare än den tidigare bedömningen gett vid handen
- I den händelse att uppdraget avslutas under året, stoppas kommande utbetalningar men redan utbetald ersättning återkrävs inte.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

- Kommunen betalar ut arvode och fakturerar i efterhand, d.v.s. ligger ute med stora summor. Skulle en huvudman vägra att betala sitt arvode när faktura distribueras har kommunen ingen laglig grund att kräva betalning eftersom inget avtalsförhållande gäller mellan huvudman och kommunen utan mellan ställföreträdaren och huvudmannen.
- Få ställföreträdare är medvetna om att det är ett förskott
- Arbetstid för att hantera inbetalningar av skatt och sociala avgifter samt fakturera huvudmän som ska betala sitt eget arvode.
- Eftersom arvodessystemet är unikt kan inte utvecklings- och supportkostnader delas med andra kommuner utan måste hanteras av Linköping själva. Anpassningarna i nuvarande system har inneburit ett komplicerat handhavande och svårigheter för både handläggare och ställföreträdare att kontrollera i efterhand att rätt ersättning betalas ut.
- Vid överflyttning mellan kommuner har Linköpings kommun redan betalat ut arvode.

Översikt över föreslagna förändringar

Föreslagen ändring	Syfte	Risk eller möjlighet	Beräknad kostnad
Startbidrag i nya ärenden och vid byte (FB 11:4 och 11:7) Schablon 1 %, 2 % och 4 %	Stimulera till att ta fler uppdrag Betalas ut i samband med övrigt arvode	Ev. kostnad för att anpassa verksamhets-system	Ökad kostnad med 225 tkr
Höjt arvode med 2% i nivå 2 och 3	Öka viljan hos ställföreträdare att ta sig an mer komplicerade uppdrag	Osäkerhet i beräkningen som bygger på uppskattat antal ärenden som berörs	Ökad kostnad med 215 tkr

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

Kostnads- ersättning mot reell kostnad (istället för schablon)	Huvudmannen ersätter bara faktiska kostnader vilket antas minska kostnad för flera huvudmän Skatteverkets regler innebär beskattning vid många uppdrag	Ökad administration med beslut i varje ärende	Minskad kostnad med 100 tkr
Schablon vid - extraordinära insatser och - Kortare uppdrag FB 11:1-3 och specifik rättshandling 11:4 Bedömning i tre nivåer 3 %, 5 % och 8 %	Minskad administration	Utbetalning i samband med övrig ersättning uppfattas negativt av ställföreträdarna Osäker kostnads- beräkning	Minskade kostnader med 27 tkr

Ekonomiska konsekvenser

Utifrån ovanstående beräkningar kommer arvodeskostnaderna att öka med mellan 400-500 tkr. Förändringen bedöms rymmas inom befintlig ram. De besparingar som kommer att bli konsekvensen av säkrare utbetalningar och minskade verksamhetskostnader är svår att beräkna och har inte räknats med. En anpassning av arvodesystemet innebär också att kommande verksamhetssystem inte behöver anpassas med kostnadsbesparingar som följd.

Samråd

Ytterligare samråd och omvärldsbevakning kan övervägas av nämnden.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

Uppföljning och utvärdering

Förändringarna i riktlinjer för arvode behöver utvärderas utifrån olika aspekter:

- Är faktiska kostnader för ändringarna i nivå med beräknade kostnader?
- Har förändringarna gett beräknade effekter på minskad administration och minskade kostnader?
- Har motivationen hos ställföreträdarna att ta svårare ärenden ökat?
- Har ökningen av arvode i nivå 2 och 3 påverkat arvodesbedömningarna i nivå 4?

Överförmyndarnämndens beslut

Överförmyndarnämnden beslutar att ge Överförmyndarenheten i uppdrag att göra en fördjupad konsekvensanalys av förändrade riktlinjer för arvode till ställföreträdarna samt bereda frågan om övergångsregler.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

§ 18 Medlemskap i Föreningen Sveriges Överförmyndare

Dnr ÖFN 2021-15

Ärende

Föreningen Sveriges Överförmyndare är en intresseförening som står öppen för alla som ansluter sig till föreningens ändamål. Medlemskap i föreningen är individuellt och årskostnaden är 500 kr per person och år.

Föreningen är en viktig organisation för alla som är verksamma inom området och utgör ett samlande organ för landets överförmyndarverksamheter. Det är viktigt att genom medlemskap stödja föreningen och att delta i de arrangemang som föreningen anordnar. Ett årligen återkommande arrangemang är föreningens studiedagar.

Överförmyndarenheten föreslår att medlemskap tecknas avseende resterande mandatperiod 2021 – 2022 för överförmyndarnämndens ledamöter och ersättare samt Överförmyndarenhetens enhetschef, jurist samt de två länsombuden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse – Medlemskap i Föreningen Sveriges Överförmyndare

Överförmyndarnämndens beslut

- 1. Medlemskap tecknas i Föreningen Sveriges Överförmyndare för överförmyndarnämndens ledamöter och ersättare avseende resterande mandatperiod 2021-2022.**
- 2. Medlemskap tecknas i Föreningen Sveriges Överförmyndare för Överförmyndarenhetens enhetschef, jurist samt de två länsombuden avseende resterande mandatperiod 2021-2022.**

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

§ 19 Förrättningar

Dnr ÖFN 2021-3

Ärende

Sekreteraren redogör för anmälda förrättningar.

Överförmyndarnämndens beslut

Överförmyndarnämnden godkänner anmälda förrättningar.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Överförmyndarnämnden

2021-02-17

§ 20 Övriga frågor

Dnr ÖFN 2021-8

Ärende

Inga övriga frågor anmäldes.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--